

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM).
ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
2.50; pe 1 lună fl. 1.
Ziar de Duminecă pe
an fl. 2.—
Ziaru României și străinătate
pe an 40 franci.
Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM).
INSERȚIUNILE:
de 1 str. garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia-ora 4 cr. și timbru
de 90 cr. de fiecare publi-
cațiune.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sânt a se plăti
înainte.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul II.

Număr de Duminecă

Nr. 15.

Primejdia din Banat.

Intr'un număr al foii noastre am arătat marea primejdie din Banat, îndeosebi din Torontal. De pe cămășile mănoase ale acestui comitat românii pleacă cu grămada, sate întregi, vînzîndu-și pămînturile bune pe preț mic și apucînd care încotro. Unii se duc în România, alții în Bulgaria și chiar în Sîrbia.

Am căutat să aflăm cu deamînnunț de ce frații noștri din Banat își părăsesc vatra străbună?

Am aflat lucruri înfiorătoare.

Un bun cunoscător al celor-ce se petrec în Banat, și bărbat cu dragoste pentru neam, ne scrie:

„Nu mai poate ajuta nici Episcop, nici consistor, nici preoțime nici învățătorime. În fiecare comună sunt o grămadă de lingii și răchiesi.

În fiecare comună sunt sistemisate câte 70—80—90 și mai multe posturi de slujbă comunale bine plătite. Cari sunt în aceste slujbe votează orbiș ori-ce sarcini, ca' cei-ce doresc să ajungă și ei în slujbă, nemenea. Astfel, că sarcinile votate, poporul nu le mai poate suporta. Ce visează protopretorele (solgăbiruul, sau judecătorul singilor) noaptea, ziua implinesc și votează nechieșii și lingăii. Pentru contracte, rugări etc. se solvește notarului câte 10—12 fl. și chiar taxe mai mari. Dacă cineva face plăgă s'au treeră cu mașina, trebuie să aducă la fața locului pe protopretor (pe judecătorul peste slugi, adecă pe solgăbiruul) solvind taxe peste taxe.

Pentru pășunat se adreptează de o met etc. câte 20—23 fl. Locuitorii din Arad negreșit vor trebui să emigreze.

Va să zică, în primul rînd slujbașii statului și cei dela comitat sunt de vină, că dintre mai multe locuri memorociții noștri frați banățeni trebuie să ia lumea în cap. Cei, cari în a lor sudoare trăiesc, în loc să-și ajute în greul vieții, îi aduc la desadejde.

Aici, în adevăr, nu este de ajutat. Singur guvernul ar putea să facă rînduială și să pună capăt destrăbălării cumplite.

Cine însă, chiar dintre Ungurii sinceri, mai are credință în guvern, cine mai este atât de nepățit, în cât să aștepte vre-o îndreptare din partea celor cari numai în rele își bat capul?

Toemai de aceea deci, scăparea — ori o îndreptare pe cât este cu putință — numai prin noi înșine se poate sevîrși.

Ear' în privința aceasta noi nu suntem atât de desnădăjduiți.

Noi credem în bunătatea Episcopului, noi știm, că partea covîrșitoare a preoțimei și învățătorimei noastre arde de dorul să ajute poporul.

Pentru-că chiar dacă n'am fi aproape toți ieșiți din opinecă, și chiar dacă n'am avea cele mai sfinte și

mai duiioase legături cu acest popor oropsit, chiar și atunci bunul simț ne poruncește, ca sufletul să ni-l punem pentru a poporului mîntuire!

În adevăr, peste cine ar mai păstori episcopul; preoții și învățătorii cu al cui ajutor ar trăi, dacă satele noastre s'ar desființa, dacă ar lua lumea 'n cap chiar Românii vestiți până acum de bogați?

De aceea ne și place a crede, că cei chiamați vor lua măsurile trebuincioase pentru a se ușura cel puțin, dacă nu se va putea înlătura cu desevîrșire primejdia.

În locul întăiu sunt chiamați să ajute mai marii bisericeii noastre.

Azi-măne se deschide Sinodul eparhial. Într'însul sunt aleși și ai Torontalului primejdut. Acestia, nu ne îndoim, își vor ridica cuvîntul și se va naște astfel un schimb de vederi, pe urma căror comunele și parochiile române în preajmă de a se desființa, vor fi ajutate așa fel, în cât în scurtă vreme să ni-se dea bucuria de a vesti, că primejdia mare din Banat este înlăturată.

Așa să ne ajute Dumnezeu.

Russu Șirianu.

Cehii la M. Sa. Luni 18 c. 4 reprezentanți ai orașului Praga: primarul Dr. Podlipny unul din vice-primari și 2 membri ai consiliului comunal, au fost primiți în audiență la Viena, de către M. Sa Monarchul. Fiind tocmai pe timpul audiențelor generale, cum a auzit Împăratul dela adjuțantul că domnii din Praga se află în antișambură, întrerupse șirul audiențelor și puse de îi chemă pe acestia.

Pe lângă mai multe dorințe de ordine economică, deputațiunea, adecă primarul din Praga a exprimat și rugarea nu numai a capitalei regatului ci a întregii „populațiuni” din Boemia, ca M. Sa să binevoiască a veni din când în când a locui în palatul regal dela Hradcin, sau cel puțin să permită, ca un membru al casei domnitoare să locuiască în mod stabil în Praga.

M. Sa a dat deputațiunei răspuns tot în limba cehă. Privitor la rugarea sus amintită Monarchul a zis, că vede în ea „semn al simțemintelor dinastice ale capitalei Praga, ceea-ce îl umple de bucurie și o va lua cu drag în considerare”.

După audiență M. Sa a mai agrăit pe toți patru, punîndu-le mai multe întrebări și despărțindu-se în sfîrșit de ei cu cuvintele tot cehește pronunțate: „Încă odată, vă mulțumesc d-lor!”

Reînnoirea pactului economic. Alaltăieri, 20 Aprilie s'au redeschis ședințele parlamentelor: dela noi și celui din Viena. În ambele guvernele au depus în sfîrșit proiectele de legi privitoare la reînnoirea pactului economic; se înțelege, afară de cuotă.

Vom reveni cu amănunte și lămuriri întru cât cere interesul restrîns al cauzei, care se tractează și despre noi, dar' fără noi.

Mislimoja.

Un profesor de preparandie din Bulgaria a plecat cu câți-va preparanzi bulgari către Ungaria. De sine înțeles, că nu pe spesele lor. Dl Machan Károly, carele după nume judecînd atîta sânge bulgăresc poartă în vinele sale cât ovreii dela „Arad és Vidéke”, așa după masa luată chiar în sala mare a școalelor civile din loc, ceea-ce va să zică, excelenții pedagogi facură din școală crîsmă, a găsit în mărgelile vinului că „aici adecă în Ungaria — fiecare naționalitate se poate sorî și liber desvolta în razele strălucite ale libertății maghiare”. Ba că au cântat băieții și „Mislimoja” la martiri și acest „Mislimoja” s'a cântat cu în-sufletire. Atîta e evenimentul zilei de Marți.

Cu o escamatorie mai mult la activul politiceii maghiare, și basta. Europa e dumerită acum asupra situației din Uugaria.

Și ce ieftin: printr'un toast și prin o „Mislimoja”!

Atîta triumf însă nu e destul, ci întru preamărirea acestei libertăți descarcă jidovașul din „Arad és Vidéke” un car de înjurături asupra P. S. Sale Epp. Mețianu, Oncu, Mangra, Ciorogariu, Truța, că vreau să facă „o casă națională ca să continue și cu mai mare succes aceea-ce a început „Asociațiunea”, reuniunea dușmanilor de moarte a ungrimeii”. Căci: „da — scrie „Arad és Vidéke” — casa națională va fi lagărul inimicilor de moarte ai viței, limbei, pămîntului și ai sentimentului nostru național. Magazinul pravului de pușcă, al mîniei agitatorice, cetatea șențuită a tradării de patrie, straja aspirațiunilor secrete ale Românilor tulzai, poșta principală a ligei din București, visteria Românilor cu visuri pécatoase, locul de raliare pentru verbung, asilul bujtogetăilor”. Adecă iadul și perzarea maghiarismului.

Brr!

Eată ce năluci născu în creerii jidovești de la „Arad és Vidéke” ideia înființării unei case de joc pentru flăcăi, ca să nu fie siliți a merge cu jocul în crîșme demoralisătoare.

Însuși se întreabă apoi în naivitatea sa dumniului de la „Arad és Vidéke”, că „oare chiar atât de tolerantă nație suntem noi (maghiarii), ca înaintea noastră toți să fie deopotrivă, fie maghiar, oláh, rác, tót, szász, bolgăr”, pre cum o zice dl Machan, și atunci cum se suferă, ca să se cânte „Deșteaptă-te Române”, în care toți maghiarii sunt trimiși în iadul

iadurilor, ear' acum se permite reorganizarea „Progresului”.

Eată ce făcu o „Mislimoja”.

Două momente caracterizează articolul cu „Mislimoja” și adecă: frica deoparte de un adecătele, ear' de altă parte obrăznicia când se simte în siguranță. Aceste seamănă mult a fire jidovească. Compătîmim mult pe confrății noștri maghiari, că și incredințea cîntea națională unor vi-gheți.

Din România.

Ziua nașterii regelui Carol.

(Telegrame oficiale.)

Abazzia, 20 Aprilie.

Abazzia, ca și apropiata localitate Volosca, sunt de eri împodobite cu steaguri din prilegiul zilei de naștere a 60-a a regelui Carol al României. În decursul zilei au sosit foarte multe telegrame, între cari de la Maj. Sa împăratul-rege Francisc Iosif și de la împăratul Wilhelm II al Germaniei.

Eri Majestățile Lor regele și regina au avut ca oaspe la dejun pe guvernorul orașului Fiume, contele Szapary. După amiază părechia regală română a făcut preumblare, pe vapor, împodobit cu steag unguresc și românesc, dealungul coastelor mării, oprindu-se și la Fiume, unde publicul de pe țerm a salutat cu aclamare pe Majestățile Lor. În localitatea Buccari Maj. Sa regina a cercetat biserica împărțind la sêraci ajutoare în bani.

București, 20 Aprilie.

Din prilegiul zilei de naștere a Maj. Sale regelui Carol orașul e împodobit cu steaguri. În biserica metropolitană a avut loc slujba dumnezeiască în prezența ministrilor, a generalilor și a malților funcționari de stat. Consiliul de ministri și-a trimis felicitările la Abazzia.

Alteța Sa principele moștenitor Ferdinand e înaintat pe ziua de azi la gradul de general și numit comandantul brigădei de infanterie din București.

AA. LL. RR. Principele Ferdinand și Prințesa Maria vor mai sta încă luna Aprilie la Nizza, împreună cu copiii Lor.

Principele moștenitor se află în perfectă sănătate.

Noi membri corespondenți ai academiei române.

D. D. Al. Filipide, profesor de filologia română la Iași, și dl Th. V. Stefanelli, din Câmpu-Lung (Bucovina) au fost aleși membrii corespondenți ai Academiei române, primul la secția literară și al doilea la cea istorică.

Italia Vitaliani, celebra artistă italiană care a jucat pe cele mai mari scene din Europa și peste tot locul a obținut adevărate triumfuri, a sosit la București.

D-na Italia Vitaliani va da numai câteva reprezentări la teatrul Liric.

Doné monumente naționale.

Ministrul pentru treburile religiunii și bisericești (se zice și al „cultelor”) și al învățământului public, cumpărând cu suma de 400,000 lei fosta „grădina Rașca”, va construi acolo, în curând, două palate: unul pentru Muzeu și altul pentru Biblioteca Centrală.

Pentru aceste mari lucrări există deja un credit de șapte milioane lei.

Un răspuns.

Onorată Redacțiune!

În „Tribuna Poporului” Nr. 64 un preot din tractul B.-Comloșului sub titlul „Scăderi” între altele scrie următoarele: „Durerea noastră însă și-a ajuns culmea, când am primit informațiunea, că preotul mai bătrân din parohia centrală a venit cu propunerea, că preoțimea să nu mai solvească sidoxia episcopescă și birul presbiterial, ci aceste contribuțiuni să se acopere din ajutoriul de stat.

Preotul mai bătrân în parohia centrală sunt eu, deci în interesul adevărului mă simt îndemnat, pentru orientarea on. public cetitoriu, a răspunde următoarele:

În conferința colegiului preoțesc al tractului B.-Comloș din est an, fiind vorba de dotațiunea preoțimei, am zis, că venitele preoților foarte au scăzut dela introducerea legilor politice-bisericești, și din zi ce merge tot mai tare se împuținează, ear' sarcinile contribuțiilor erariale paralele se înmulțesc, în cât dacă tot așa va merge și dacă nu se va face nimic pentru ameliorarea dotațiunei preoțimei din partea superiorității bisericicești, în scurt timp nu vom fi în stare să solvim nici chiar sidoxia și birul protopopesc, prin urmare ar fi bine să se șteargă aceste contribuțiuni, pentru-că dacă venitele preoților au scăzut, să se reducă și sarcinile lor în același raport, ear' d'alta pârriinții protopopi și așa primesc ajutoriu din fondurile diecesane pentru perderile licențiilor spirituale și în special protopopul nostru părintele Paul Miulescu — precum am cetit la timpul seu în foile românești și în foaia oficioasă „Torontal” — primește de trei ani dela stat un ajutoriu de 200 fl., fiind și dñsul înșirat între cei puțini aleși, pe cari înaltul guvern 'i-a aflat demni de acest ajutoriu, pe când soartea preoțimei e lăsată în știrea Domnului. Vedeți onorată redacțiune, acestea au fost gravaminile mele în conferința colegiului preoțesc al tractului B.-Comloș din est an și nu acelea, ca să reflectez la ajutoriul statului precum o timbrează corespondentul preot. (Cu toții știm, că s'a îngreunat poziția preoțimei, dar' îmbunătățirea nu e just să o cercăm în scărițarea venitelor mai marilor, cari facă nu sunt prea brilante, ci în aflarea altor resurse de venit pentru preoțime, ca să se poată și pe sine susține și pe mai mari. Red.)

Dacă dară corespondentul s'ar fi restrins a constata, că eu am propus în această conferință ștergerea sidoxiei și birului protopopesc, n'asi fi reflectat nimic; dñsul însă află de cuviincios a-mi imputa cu o ușurință necualificabilă și aceea propunere, că „aceste contribuțiuni să se acopere din ajutoriul de stat”, și adaugă în mod deductiv, că eu prin această primejdioasă propunere periclitez autonomia bisericești noastre, sacrificie independența capilor și demnitarilor bisericești etc. etc.

Cât pentru predici, de și aceasta nu mă privește direct numai pe mine, dar' în interesul adevărului constat, că corespondentul și aici a pus în gura conferinței concluse, ce nu le-a adus, pentru-că atunci când conferința a declarat pe baza casurilor concrete, că nazarenismul și alte religioase

puse deja în lucrare, nu se mai pot combate cu succes prin predici, tot atunci conferința n'a eschis din biserică cuvântările și n'a decretat, că prin predici nu se pot combate nici alte scăderi de moravuri, cari au atins în parte și biserică noastră. (Toată dreptatea, eată că protestanții cum bancrotară cu predicele lor. Cultivarea sanctuariului e momentul covârșitoriu în chestiuni religioase, așa dar' să se ridice cultul divin prin pioasă sévèresire, și apoi vină predica și esplice aceea ce a trecut în sentimentul omului. Nu e destul numai a lumina mintea, ci a mișca și inima. — Red.)

La desbaterea aceasta am adaus și eu unele casuri concrete cu dovezi tari, am accentuat, că până atunci, până când superioritatea noastră nu va înfrâna pe unii învățatori, în biserică noastră ortodoxă în zădar preotul va predica, pentru-că preotul predică una în biserică, și dascălul predică alta afară de biserică, convingându-i pe toți domnii conferențieri cari erau de față, cu casuri concrete, spunându-le (Fiind-că părintele Bălan se provoacă la cas concret, fi dăm loc în acest punct la casul concret, în basă generală însă nu poate fi în acest chip apostrofată învățătorimea noastră, care a făcut până acum pe pionul cultului noastre naționale. — Red.): că în biserică noastră din B.-Comloș se află un învățator cu numele V., care când preotul cădește s. „Altar” și pe popor, el se întoarce cu spatele cătră preot, și când în sărbători se mirue creștinii vine și dñsul până la icoana de sărutat, sărută icoana — dar' de miruit nu se mirue batjocorind pe preotul că dela un astfel de preot păcătoș nu se miruește etc. și acestea toate la cererea colegiului preoțesc s'au luat la protocolul din estan. (ne pare de necrezut acest caz, dar' să nu se fi întemplat tocmai așa, a trebuit să fie o nerinduală.

Și ori-ce batjocorire a cultului divin e o profanare a bisericești. Până când nu va fi armonie între preoți și învățatori, nu putem înainta în bine. Exemplele rele se lătesc apoi și între popor, așa se formează partidele în biserică. Spre bucuria vrășmașilor ei. Red). Acestea dl corespondent le retace. Cetească corespondentul bine protocolul conferinței și se va convinge că toate sunt așa.

Primiți onorată redacțiune sincerile stime, rugându-vă, ca amintitului răspuns să-i dați loc spre publicare în mult prețuitul d-v. ziar „Tribuna Poporului”, am rămas onor. redacțiunii

B.-Comloș, la 6/18 Aprilie 1898.

plecat
George Bălan,
paroch.

Situațiunea flotelor Statelor-Unite și Spaniei.

Acum, când între Spania și Statele-Unite se vorbește de un războiu pe care împrejurările îl fac iminent din zi în zi, credem nimerit a face o comparare a flotelor celor doi viitori beligeranți.

De o parte avem Spania, care dispune de 125 vase de războiu, cari din punctul de vedere al tipului de construcție se împart astfel: 6 cuirasate sau încruciaștoare-cuirasate, 12 încruciaștoare, 12 aviso-torpile, 24 torpile și 71 canoniere, aceste din urmă fără nici o valoare militară.

De altă parte Statele-Unite posedă 83 bastimente, din cari 11 cuirasate sau încruciaștoare-cuirasate, 26 încruciaștoare, 18 torpile, 17 canoniere fără nici o valoare și 11 monitoare vechi, de pe vremea războiului de secesiune, putând fi întrebuințate la apărarea coastelor. Săptămâna trecută însă, Statele-Unite au cumpărat dela guvernul brasilian 2 încruciaștoare, din cari numai unul e gata a pluti, celalalt fiind încă în construcție în Anglia, afară de acestea, au mai cumpărat un torpilor repede în Germania.

Se zice, că și Spania ar fi cumpărat — dar' șgomotul nu este încă confirmat oficial — dela Italia frumosul încruciaștor cuirasat, cu totul nou, Garibaldi, ear' flota spaniolă s'a mai învațuit zilele trecute cu un alt încruciaștor-cuirasat Charles Quint, foarte solid

construit la Cadix și montat cu artilerie, sistem Canet, la Havre.

Arsenalele din La Seyne au mai executat pentru flota spaniolă următoarele lucrări: reconstruirea cuirasatului modern Pelayo, care a fost provăzută cu mașini și artilerie nouă; reconstruirea vasului Numencia, un vechiu cuirasat, în curs de execuție și care va fi cu totul modernizat; reconstruirea vasului Victorio, un alt cuirasat vechiu și care a fost cu totul transformat în vas modern de războiu. Din cele două contra-torpiloare repezi comandate în Germania, numai unul a sosit la destinație; celalalt, Audaz, suferind grave avarii în trecerea sa prin canalul La Manche, pe vremea unei grozave furtuni, a trebuit să se refugieze într'un port englez.

Toată flota spaniolă se află distribuită în Spania, la Cuba sau la Portorico, afară de 32 de bastimente, cele mai multe canoniere cari sunt detașate în insulele Filipine. Statele-Unite au cea mai mare parte din flotă concentrată la Nord, unde se găsește 3 diviziuni: una, cea mai puternică, 10 cuirasate sau încruciaștoare, staționează la Key-West și în insula Fortugas, la extremitatea Floridei, la 80 de mile numai de Havana; a doua, compusă din 4 monitoare, este o flotă de a doua linie, concentrată la Hampton-Roads, la intrarea bșii Chesapeake, la 36 ore de Havana și la 24 de New York; a treia, numită escadră volantă sau escadră ușoară, compusă din 6 încruciaștoare bune, se găsește la Portland, în Maine, la nord de New-York, dar' că trebuie să se ducă, se zice, la Hampton-Roads. În sfârșit, monitoarele cele vechi se găsește în fața principalelor porturi ca New-York, Boston, Norfolk etc.

În Pacific, Statele-Unite au numai 2 monitoare vechi la San-Francisco, căci acum s'a ordonat marelui și noului cuirasat Oregon de a se alipi la marea diviziune dela Key-West. Mai au 3 încruciaștoare la Honolulu în insulele Haway, unde voiesc, scontând anexiunea definitivă a acestor insule, să stabilească un deposit de cărbuni. În sfârșit au concentrat la Hong-Kong, adică la poarta Manillei și a Filipinelor, o diviziune de 5 încruciaștoare.

Statele-Unite, ca și Spania, n'au aderat la declarațiunea anexată la tractatul din Paris dela 1856, care a desființat cursa. Nimic nu împedecă dar' pe aceste 2 state de a arma în cursă toate năvile ce vor voi. Și în adevăr, s'a văzut din ultimele telegrame, că dintr'o parte ca și din alta se prepară la un războiu de cursă.

În Statele-Unite pacheboturile și yachturile sunt armate; în Spania armatorii și-au oferit vasele lor și o subscripție națională este deschisă pentru preîntimpinarea cheltuelilor cu transformarea vaselor de comerț în corsare.

Dacă bravii și valoroșii spanioli, totdeauna vajnici la luptă, voiesc să înceapă un războiu de cursă crâncen, vor reuși, căci încruciaștoarele americane vor avea de lucru ca să proteagă comerțul lor maritim: Statele-Unite dispun de 4268 corăbii de comerț, de o capacitate de 2,100,000 tone, pre când Spania n'are de cât 1463 năvi cu pânze și cu vapor, cu o capacitate de 656,000 tone. După cum se vede, un războiu de cursă ar fi primejdios pentru America.

Leac contra oficioși.

(Serul antituberculos).

În orașul de frunte din Spania, Madrid, tocmai pe când domnește acolo cea mai mare inferbănțea de războiu se ține acum congresul internațional de igienă și demografie.

Se vestește de acolo, că la acest congres, profesorul Behring, descoperitorul serului anti-difteric (leacul contra oficioși) a anunțat, că a descoperit un nou ser foarte puternic contra tuberculozei.

Persoanele competente, cari au ascultat comunicatul profesorului Behring, declară că noua descoperire a acestuia însemnează un mare progres în direcția vindecării tuberculozei.

O nouă religie.

În Paris s'a încheat de cât-va timp nouă religie, dându-și numele de „Știință creștină.” Cu toate că se țin de ea pe un milion și jumătate de adepți în America, având ca centru orașul Boston și tot așa de mare număr în Anglia, ea nu a cât la început. Deschis în chip oficial Paris de peste două luni, templul noii serici, un mare salon, nu primește încă cât un foarte mic număr de credincioși. Fundarea „Științei creștine” datează de 20 de ani. În 1866 o americană foarte savantă, Mary Baker-G. Eddu, puse temelile ei serici principale carte, intitulată „Știință și sântate.” Două-zeci de ani după aceea, în noua credință număra deja peste un milion de credincioși. Niște imense temple încep să se ridice peste tot locul. Se citează din Chicago pentru proporțiile sale uriașe. Aceste temple sunt de o simplitate uriașă. Nici o statuie, nici o imagine, nici o decorație, ci în templele acestea nu se vede decât puține flori. Intemeiată pe opera viața lui Christos, această religie spune: „D-zeu este Amor și că nu se găsește în nătatea corpului și a sufletului de către credința absolută și în învățăturile lui Christos.”

Ei va să zică, deși se pare că e mar nouă rătăcire omenească, deslipindu-se de menii ei de bisericile lor în care stau acum, totu-și și ei, rătăciții, primește cea mai mare și mai neîntrecută învățătură cuvintele mântuitorului lumii, Isus Hristos. Au mai fost rătăcirile dacelea deșarte după o vreme oare-care se sporesc, ear oamenii ce se ținneau de ele, s'au reîntors la marea, fiecare în stămnia seriei sale.

H A Z

Gardistul de noapte: — Auleo, ce mă lăgie fac studenții aștia când se întorc dela chef

Omul însurat: — Ei! așteaptă să se soare și să vezi ce tiptil au să se întorc acasă.

Nevasta, (în urma unei certe): — Ei, ce taci?

Bărbatul: — Mă gândesc că toți călăreștii vestii cari au pornit cătră polul Nord, o oameni însurați.

Învitarea la abonament

Deschidem prin aceasta abonamentul anul 1898 la

„TRIBUNA POPORULUI”

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare

În Monarchie:

Pe un an fl. 10.
Pe 1/2 an „ 6.
Pe 1/4 an „ 3.
Pe o lună „ 1.

Pentru România și străinătate:
Pe un an franci 40.

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagini: cele 4 pagini ale foii de zi, plus un adaus pentru de 4 pagini.

Domni cari se abonează foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul pentru dela numărul de Duminică.

Administrația
„TRIBUNA POPORULUI”

Igiena țeranului român.

V. Despre beuturi.

1.

O parte întregitoare, ba putem zice chiar o parte de căpetenie a hranei noastre, o formează apa. Trei părți din cinci, adică mai mult ca jumătate a corpului nostru, este compus din apă; prin mijlocirea apei se face mistuirea în stomach și resorpțiunea în mățele noastre; apa spală din corpul nostru materiile de prisos ori chiar vătămătoare, — și prin urmare ea alcătuiește cea mai importantă hrană a noastră; și dacă ne lipsim de apă, sau în cazuri de boală pierdem prea multă apă, sgarciuri dureroase ne cuprind musculatura, sângele se îngroașă, circulațiunea lui se face cu anevoie și viața omului încetează între cele mai grozave chinuri. De aceea cu drept cuvânt a zis un mare învățat, că toate viațile trăiesc în apă curgătoare.

Fiind apa o hrană atât de trebuincioasă pentru toate viațile universului, Dumnezeu ni-a și dat-o cu o dăruire părintească și într-o îmbelșugare nemărginită. Mările formează o parte neasămănat mai mare a globului pământesc de cât pământul, pădurile și munții noștri sunt plini de izvoare cu apă limpede și recoroare, și ori-unde am săpa o groapă, apa isvorește, pentru susținerea vieții organice, care se va adăpa dintr'însa. Din apă se formează norii, a căror ploaie hrănește și îngrașă pământul, pe mama obștească a noastră a tuturor, și prin urmare apa este puterea de căpetenie, care susține viața organică pe acest planet.

Măncările sunt de lipsă pentru susținerea vieții noastre, dar' mult mai de lipsă ne este apa. Cine nu cunoaște chinurile setei, neasămănat mai mari ca ale foamei? S'a constatat, că omul poate suporta foamea cam 5 și chiar 6 săptămâni, dacă bea apă câtă i trebuie; ear' fără apă abia poate trăi jumătate din acel timp.

Apă o introducem în corp nu numai ca atare, ci și prin feliuritele noastre măncări, cari în mare parte sunt compuse din apă. Ear' eliminarea ei se face prin respirațiune, prin transpirațiune și sudori și prin celelalte secrețiuni. Și cu cât eliminările sunt mai mari, cu atât mai mare va fi și lipsa noastră de apă. În general, omul are lipsă în 24 de ore, cam de doi litri de apă; dar' când asudă mult, sau din cauza lucrului ori a emoțiunilor sufletești, precum și când pierde apă multă prin secrețiuni, atunci are lipsă de mai multă apă.

Cine bea prin urmare mai multă apă decât țeranul, care sub arșița soarelui și în sudoarea feței sale își câștigă pâinea cea de toate zilele? Fiți deci cu băgare de seamă iubii săteni la apa ce o beți și la chipul cum o beți!

Apă noastră de beut nu este altceva decât apă de ploaie, care se scurge în pământ, înăuntrul lui se strecoară prin diferite pături de pământ eșind ear' la iveală în izvoare sau fântâni. Așadar' dela depărtările pe cari le percurge, dela păturile prin care se strecoară, atârna bunătatea apei. Dacă ea se va strecura prin pături curate, năsiptoase, vom ave o apă bună, curată și recoroare; ear' dacă se va filtra prin straturi de pământ murdărite prin substanțe organice trecute în putre-june sau alte necurătenii, vom ave o apă turbure, rea la gust și mai presus de toate nesănătoasă.

Cari sunt însușirile unei ape bune și sănătoase?

Apă bună trebuie să fie limpede ca cristalul, să nu aibă nici un fel de miros, să aibă un gust recoroare și în sfârșit să fie lipsită de microbi.

Am arătat într'un alt capitol, că apa conține de multe ori diferiți microbi, cari introduși în corpul nostru pot da naștere celor mai grele boale. Așadar' să ne ferim de a bea astfel de apă!

Greutatea este numai, că nu se prea poate cunoaște totdeauna apa infectată. Totuși apa turbure, mirositoare sau având un gust particular, să o încungiurăm în toate împregiurările, căci ea de bună seamă conține microbi.

Se poate întempla însă că și cea mai limpede apă să fie infectată prin aceea că intrînsa se scurge necurătenii dintr'un loc poate cu totul ascuns privirii noastre. Atunci toți aceia cari vor bea din fântână sau valea infectată se vor îmbolnăvi, pe o întindere endemică sau epidemică.

În astfel de cazuri nu ne rămâne altceva decât să bem apă fiartă, — după chipul, precum am arătat în primul nostru capitol.

Nu beți nici odată apă prea rece sau prea caldă! cea rece poate aduce boale plămânilor, stomacului sau intestinelor, — strică dinții cei atât de folositori pentru sănătatea omului ear' apa caldă este grețoasă și poate că e făcută deja într'un cuib de microbi.

Nu beți pentru nimic în lume apă rece când sunteți înfierbentați de muncă sau de umblare, fiindcă veți îmbolnăviți de moarte, ci veți odihniți și stempărați mai înainte, ear' după ce ați beut nu ședeți, ci urmați îndată lucrul sau ărul vostru!

Fiind ocupați în holdele voastre nu beți nici odată apă din bălți, gropi sau fântâni părăsite și necurate; ci beți numai din acele fântâni, a căror apă e trasă — și despre care știe tot satul, că e bună!

Dr. M.

Marele Etymologic a României.

Precum se știe, Academia Română, în sesiunea sa generală din anul trecut a sistat publicarea Marelui Etymologic al României redactat de dl. B. P. Hașdeu și a ales o comisiune compusă din dnl. B. P. Hașdeu, I. Kalinderu, T. Maiorescu, N. Quintescu, D. Sturdza și Gr. G. Teculescu, care să se ocupe cu întocmirea unei noue lucrări, ținând seamă strict de dorințele exprimate de Augustul Donator în cuvântarea sa de la 1884.

Aceasta comisiune și-a prezentat raportul în una din sesiunile ultime; din acesta aflăm următoarele:

Comisiunea s'a constituit alegând președinte pe dl. D. Sturdza și numind secretar pe bibliotecarul Academiei dl. I. Bianu.

Comisiunea a ținut șase ședințe, la cari însă dl. B. P. Hașdeu n'a luat parte.

Întăile preocupări ale comisiunii au fost: de a determina cu cea mai mare precizie posibilă cuprinsul dicționarului, — de a găsi pentru organizarea lucrării planul cel mai sigur spre a ajunge cât mai iute și mai bine la deplina ei executare.

I. Cuprinsul dicționarului. Comisiunea a admis în principiu proiectul de program prezentat de dl. I. Kalinderu. Conform acestuia dicționarul va cuprinde cuvintele limbii comune românești, cum se găsește ea în scrierile cei mai însemnați de la XVI încoace. Fiecare cuvânt va fi însoțit de arătarea formelor, a înțelesului principal și a diferitelor sale accepțiuni în ziceri, locuțiuni, proverbe etc. La fiecare cuvânt se va arăta întru cât se va putea, asemenea și explicația lui etimologică.

II. Organizarea lucrării. Mai înteu s'a impus să se organizeze o adunare de material lexicografic, adecă cuvinte cu frazele în cari sunt întrebuintate, din toate scrierile românești de oare-care valoare, având cu-

prinsul din toate ramurile activității intelectuale care s'a dezvoltat în limba noastră. Comisiunea a denumit îndată pe filologul care să conducă acea lucrare în persoana dlui Alexandru Philippide, profesor de filologia limbii române la universitatea din Iași, care a dovedit o mare competență în filologia românească prin lucrări foarte mult apreciate de specialiști străini. Comisiunea a chemat pe dl. Philippide la o ședință a ei, i-a comunicat planul lucrării și i-a propus să iee asupra sa însărcinarea de a dirige lucrarea adunării materialului pentru întocmirea dicționarului, însărcinare care a fost primită de dsa.

Astfel dl. Philippide a început lucrarea dsale de la 1 Iulie 1897, de când s'a hotărât a i se da o remunerare de 500 lei pe lună, cu înțelegere că nu va avea în tot timpul acestei însărcinări pe lângă ea o altă ocupațiune decât cea de profesor universitar. Înainte de a se începe lucrarea, cu care comisiunea decisese a însărcina pe dl. Philippide, dsa i-a făcut o expunere scrisă despre cuprinsul dicționarului și despre modul cum să se organizeze compunerea lui după liniamentele fundamentale arătate de comisiune. Comisiunea a decis de asemenea a se da dlui Philippide trei sau patru colaboratori pentru adunarea materialului, cari să lucreze sub directă dsale conducere, fiind numiți de comisiune după propunerea dlui Philippide. Acești patru colaboratori au fost numiți și și-au început lucrarea de la 1 Noiembrie.

Comisiunea a mai decis ca să se ceară și conlucrarea dlui I. U. Jarnik, mebru corespondent al Academiei, profesor universitar de filologie romanică la Praga, bărbat cunoscut prin cunoștințele sale solide și lucrările sale serioase asupra limbii române și anume asupra limbii din literatura populară. Dl. Jarnik a primit îndată propunerea Academiei și de la Noiembrie d-sa lucrează la adunarea materialului de dicționar din colecțiunile de poezii populare și de basme.

Astfel a început greaua, dar' absolut necesara lucrare prealabilă a stringerii materialului, din care să se formeze dicționarul ce va trebui să continue până la Oct. 1899, adecă timp de doi ani.

Timpul de patru luni dl. Philippide a lucrat singur, făcând studiile și pregătirile necesare pentru punerea în mișcare a întregii lucrări și începând adunarea materialului. De la 1 Noiembrie lucrează pe lângă d-sa și ceilalți patru colaboratori.

Extractele au ajuns la 115.000 și astfel în toamna anului viitor numărul va întrece milionul.

Când lucrarea pregătitoare va fi terminată la Octombrie în anul viitor, Academia se va afla în sesiunea anului 1900 în posesiunea unui material lexic de cea mai înaltă valoare, din care se va putea redacta dicționarul mai pe larg sau mai pe scurt, cum se va hotărî atunci în deplină cunoștință. Se vor face câteva specimene de redactare până la determinarea tipului care să se admită. Atunci se va putea face redactarea întregului dicționar și apoi se va putea da la tipar, revizindu se textul redactat.

Lămurire.

Fițiucele ungurești din Arad și după ele și cele de prin Budapesta, aud, că de o vreme încoace se întrec a mă lăuda în patriotism unguresc, după fel, chip și asemănare ungurească; ele turbă în a mă încărca cu laude că mi-am unghurisat numele, că am mâncat și beut cu domni de unghur prin birturile lor la bancheturi și că am ținut vorbiri pentru dragostea unghurilor și încuscirea cu ei.

Ca pre un preot dela sate, sigur că mulți sunt între români, cari nu mă cunosc, cari nu-mi cunosc caracterul și sentimentele naționale românești, — căci nu sunt omul rețelamelor — și vor fi aplecați a crede infamelor minciuni făurite după metod nou, în forme de laude, ale impertinentei jurnalistice jidovite din Arad, pusă la cale cu plan și diavolească răutate de niște malițioși înbuiați și fără rușine din Pecica, — îmi țin de datorință a da aceste lămuriri asupra izvoarelor nesubscrise ale infamiilor unghurești.

Nainte cu vre-o 4 ani, unul dintre posturile notariale la comuna noastră devenind vacant, contra unanimei protestări a comitetului comunal, comitatul cu forța ni-a pus în spinare de notar pe renegatul și urgisitul Momak Virag, care fiind căsătorit cu

unguroaică nu e mai mult român. Dar' nici că îl mai ține cineva de român, ci mai mult de un denunțiant al românilor de bine, care de când s'a așezat la postul gras al peccanilor, caută din rășputeri a se face vrednic de dragostea haitei șoviniste, care îl aplaudează, aranjând cu șeghriji din Pecica ungurească diferite conduite și tãmbălăuri patriotice de 15 Martie, conduse de dînsul și încoronate de dînsul cu „hazafias beszèduri“ ospătându-se cu toți reportărașii maghiaro-jidani de pe la fițiucele ungurești de prin Arad. — Își face adecă de cap în manifestări „hazafias“ și își iese din pele în buecimea sa.

În mersul afacerilor administrative ale comunei însă acest fericitor al poporului nostru nu o duce totdeauna tocmai așa neted precum ar dori-o. Dintre trei preoți căți suntem aici, numai eu singur îi fac opoziție românească în comitetul comunal cu membrii țerani ai comitetului, și aceasta îl ustură și îl doare pe d-nia lui. Și ca să scape de opoziția majorității comitetului com., cu abus și eludarea legii încearcă a țină ședințe de ale comitetului com., așa a ținut în luna Februarie a. c. afirmative le 8 oare dimineața, fără a fi de față vre-un mebru, ci numai vre-o 2 antiști, aducând acolo niște hotăriri contrare cu voința spusă mai înainte a comitetului com., ca adecă la fântâna artescică să se mai cheltue pentru adoptări și înfrumșetări încă vre-o 3 mii fl. și ca să nu se pună cruce de piatră la fântână, ci un chip de muiere cioplit de metal, cum sunt chipurile din mijlocul piațului din Arad — contrar cu dorința noastră, care era, ca spesele cu arangierea fântânei, care deja e gata, să nu treacă peste 500 fl. și că pe fântână să se pună o cruce de piatră, unde poporul nostru în tot anul la sãrbãtoarea Botezul Domnului să vină dimpreună cu preoții cu procesia pentru sãntirea apei. Contra acestei volnici a notariului Mo-mak Virag eu singur am făcut și am dat o apelată subscrisă de mine și mai de 10 țerani fruntași, și afară de aceasta și separat singur am mai protestat la pretură, ca vecin imediat cu fântâna. Protopretorul Schenck, căruia i place a-și scrie numele „Senk“, dar' fără „i“ la capăt, ca să nu sune prea ungurește, fiul master al fișpanului Făbiian, un șovinist încarnat și prietin de dulce frate în renegație cu Mo-mak Virag, — se pune și fără a cere eu, ține oculată cu un alt unghur mare, ca ei, adus sigur de Arpad din Jerusalem, Steiner, inginer din Arad. Treaba și-au isprăvit-o astfel, că protestul meu pretorul Schenck l'a respins și m'a judecat la suportarea speselor, niște diurne, pe cari dl. Schenck și-le-a judecat sieși și pe seama conșoților săi. Contra acestei judecăți a preturii am apelat la comitat. Apelata aceasta, după ce vor fi cetit'o acesti domni: Mo-mak Virag și Schenck, sunt sigur că nu le va fi convenit.

Spre lămurirea publicului românesc mai adaug, că dintre toată inteligența românească de aici numai eu nu am fost nici când și nici nu sunt mebru la casina ungurească, al cărei președinte e dl. Schenck. În viața mea totdeauna am încungiurat contactul cu șovinistii domni de unghur. Și când, din întemplantare, am ajuns între ei, dacă începeau dispute cu mine, fără încungiur li-am spus verde credința mea politică și sentimentele mele românești. Nu este om car' să mă vadă, sau să mă știe umblător cu ei la cafenele, la restaurante, la birturi ori la bancheturi în comuna noastră, căci de fel nu am datină a umbla la cafenele, o știu aceasta toți cari mă cunosc.

Odată în viața mea am luat și eu parte la un prânz de gală unguresc. Pe ziua de 6/18 August 1895, ziua împăratului nostru, am fost invitat la prânz de preotul rom. cat. Szathmáry Géza, fratele vice-spanului, care ca om nou pe atunci s'a fost așezat în Pecica. Era de față la prânz și mama preotului și a vice-spanului. Acolo era și dl. Schenck. Mărturisesc, că m'am scandalizat de vorbele acestui om, îmi era rușina

Călători și cerșetori în Italia.

Chipul de față ne înfățișează un loc muntos din Italia, unde se petrece una din acele priveliști, ce se pot vedea în țările dela meazăzi mai în fiecare zi, mai ales însă în Italia. Prin frumuseța firei sale și în urma bogăției celei mari în amintiri de ale vremilor trecute, țeara aceasta este cercetată mult mai mult de cât ori care altă de călătorii din toate țările lumii, cari lasă acolo mulți bani pe timpul cât petrec acolo.

Una din plăgiile cele mai neplăcute

însă pentru călători în Italia este aceea, că aproape în tot locul, mai ales însă la țeară, te întâlnești cu droaiile și cărduri de cerșetori, adevărați de lipsă, ori prefăcuți, cari în loc de a munci măcar cât de puțin, mai bine năpădesc cu văicăirile lor fătarite pe călători. Acestia, spre a putea preste tot răsbi, sunt siliți a-și goli o parte pungei lor pentru pleaga de cerșetori. În unele locuri devin cerșetorii atât de obrasnici încât s'ar arunca chiar asupra călătorului, dacă nu 'i-ar sta

întru ajutor unul ba și mai mulți pazitori ai rânduiei publice.

Pe chipul nostru se ved două din aceste priveliști: una în față, unde un cărd de omeni vîrstnici și copii dau năvală asupra unei părechi de călători, ear' polițaiul, cu băta în mîna dreaptă, alungă copiii, pe când cu cea stîngă nu lasă pe un cerșitor be-trân slăbanog să se apropie de călători.

Printre navăliorii vîrstnici vedem la stînga, cu pălăria scoasă, rîzînd un om, care prin ceva cuvinte lin-

gușitoare ștregărești vrea să se facă plăcut călătorului domn, care tocmai cătră dînsul e îndreptat și îi bagă în mîna ceva banuț.

În fundul chipului, mai la stînga, un alt călător e încungiurat, precum vedem, numai de copii, cum ține tocmai mîna lui dreaptă vîrită în buzunar, ca să scoată un pumn de gologanași spro a-i împărți navăliorilor sei mici „cu peru negru creț, care 'l-au prins ca într'un coteț spre a-i stoarce banuleț“.

Poesii populare.

Pe lume și pe sub soare,
Nu 's picioare
Ca la Floare,
Așa albe și ușoare.

Codrul, dragă codrul,
Lasă-mă sub poala ta,
Că nimic n'oiu strica,
Num'o creangă mi-o tăia,
Să-mi acăț armele'n ia.

Pe drumu Sirii
Merg carêle Georgii:
Cel cu sare
Mere tare,
Cel cu mîed
Mere încet,
Cel cu vin
Mere mai lin.

Murgul meu cel bun de șeauă
Sede lângă crișmă-afară
Și 'l bate brumă și rouă;
Ear' scarița mea cea mândră.
Sede la crișmar pe grindă.

Auzit-am și știu bine,
Că le pare rău pe mine
La două la trei vecine;
Da nu știu de ce le pare,
Nici cu gura nu rîd tare,
Zădile nu le 'ncing,
Spătoalele nu le 'nschimb,
Băutura nu le-o beau,
Nici drăguții nu le iau.

Frunză verde ruguțu,
Uritu-m'o badiuțu,
Fure-'i dracu doruțu,
Și-a lui și-acui 'l-a dorl,
Și-a meu de mi-oiu bănu.

Leagăna-se brad'în munte,
Fără vînt, fără ploită,
Fără pic de neguriță.
— Ce te iegen bradule?
— Da cum nu m'oi legăna,
Că pe mine m'o'nsemnat.
Doi meșteri dela Bănat:
De ușițe la temniți
De poliță la robîț.

Pusei șaua pe Murgu,
Luai drumu de-alungu,
Când fusei lângă nana,
Murgu prinsă râncheza,
Il legai de-o fereastă
Și intraiu la nana 'n casă.,
Ea-mi pusă cina pe masă,
Eu cina și mai rămasă,
Nana prinsă-a mă muștra,
C'am cînat și la alta.
Eu mă jurai și nu prea,
Că știam c'o fost așa.

Mătrăgună dîngă sat,
Toată vara te-am săpat,
Totuși nu te-am căpătat,
Și la vară te-oi săpa,
De-ași ști că te-ași căpăta.

Scoală văduvă, că-i ziua,
Că cele ce's cu bărbat,
Dimineața s'or sculat,
Și pe cap s'or peptănat,

Apă'n vasă și-or cărat,
Văcile'n ciurdă-or mînat.

Căți căni știu în satu meu —
Nu mă latră așa rău
Ca Cătaua, ce-am la vatră.
Că și ziua mă tot latră,
Că gîndește că's fălhar,
Să pun ori cât în hîmbar;
Cînd scot din hîmbar o leacă
Că lătratu mai mă sacă,
Gîndești că stapănă mi-'i
Și eu mîncă cojile ei.

Știut'o dracu acea,
Că-i buhă muerea mea:
Cu unsoarea 'n podișor,
La cap îi cât un porșor.
Cu peptenii pe poliță,

La cap îi cât o căpiță,
Apa curge p'angă ușă,
Nu se spală de cenușă,
Cu fântăna sub părete
Și moare 'n casă de sete.

Ursul.

— Legendă —
G. Coșbuc.

Dumnezeu cu sf. Petru umblau pe pămînt și se uitau la munți și la văi; și dacă nu erau munții potriviți cu făptura, îi mai îndrepta pe colea și pe colea. Și pe care dobitoc îl întâlnea în cale îl întreba dacă are să se plîngă de vr'un neajuns.

Ear' Dumnezeu l'a povățuit să nu alerge numai după carne, ci să se mulțumească și

cu ce-i dă pădurea: cu smeură și cu mure, cu afine și cu rădăcini de erburi dulci, și cu marea stupilor din scorburi. Ursul prost și îndărătnic nu s'a aflat mulțumit și a răspuns că aceste sunt bucate proaste.

Atunci Dumnezeu l'a dus la o scorbura unde s'adăpostea un stup, și era scorbura aceea plină de faguri, și 'i-a zis Dumnezeu să-și bage capul la miere și să vadă dacă e mîncare proastă. Și n'a voit ursul. Atunci sf. Petru supărat l'a apucat de urechi și l'a tras spre miere. Ursul se tot trăgea îndărăt, sf. Petru îl trăgea tot înainte, și așa s'a făcut că 'i-au rămas urechile ursului în mîinile lui Petru. În urmă l'a împins cum a putut spre scorbura.

Ursul dînd de miere, mîncă și mormoia de mulțumire. În urmă Dumnezeu, după ce l'a cumințit pe urs, 'i-a poruncit să continuească și să plece la smeură, ca să-și arete că și smeură e bună. Dar' ursul se făcea că n'aude, și mormoia și mîncă înainte. Și earăși s'a supărat sf. Petru și l'a apucat pe urs de coadă, să-l tragă dela miere. Și a tras cu virtute sf. Petru și a tot tras până ce a rupt coada ursului. Și tot n'a fugit ursul. Atunci Dumnezeu a zîmbit și a zis: „Lasă, sf. Petre, că am eu ac de cojocul lui!“ Și a făcut Dumnezeu semn cu mîna, și deodată s'au pornit albinele și s'au îngrămădit pe capul ursului. Și atîta l'au înțepat până ce ursul a apucat la fugă.

Și de atunci a rămas ursul fără urechi și fără coadă, că Dumnezeu n'a voit să-i le pună la loc și l'a pedepsit pentru îndărătnicia și lăcomia lui. Ursului îi place de atunci mierea, dar' și stupul de albine îi poartă Sămbetele și-l fugăresc cât e pădurea.

și aud și ascult glumele rostite acolo și chiar în fața și a unei dame bătrâne. De atunci nu mă mai doresc nici la prânzuri cu domni de unghur.

Vorba e însă, că acești domni maghiaroni n'au luat la ochi, și își fac multă bătaie de cap, ca pe toate căile posibile să mă verfească. Pirit am fost în carna aceasta de Momak Virag la pretură, pentru-că am pus puțin pământ și năsip înaintea casei mele asemănând strada naintea casei. Citat pentru acest „rendöri kihägäs“ la pretură, domni pretori erau duși la vênat; am fost citat și a doua-oară, ca să-mi spună dl Schenk, că a sistat procedura contra mea.

Până acum fițițele unghurești, puse la cale de domni nostri de unghur de aici, din când în când mă batjocorau că sunt disco-român, că am înuciat ușa bisericii la slujba millenară, că la pomana morții lui Kossuth, pentru-că nu am aprins lumină de jale în ferești, de altă-dată eară pentru că nu am aprins lumini de bucurie, și pentru-că spre a fi apărați noi preoții și casele noastre de eventuale devastări ale haitei șoviniste, am fi adunat feciori cu furci de fer pre cum dară cam așa a și fost.

Dar după ce prin rostul renegatului Momak Virag campania șovinistă se va fi convins că a scrie rău de noi în fițițele lor unghuro-jidane, este a ne lăuda în ochii românilor adevărați, este a ne înălța onoarea și caracterul național, drept aceea stat ticălos au făcut în gândul și înima stricată și dușmănoasă a lor, și își vor fi zis astfel, că după-ce ei domni de unghur, de pe aici și așa dragoste nu au cătră mine, trebuie făcut ceva ca și românii adevărați să mă urască. Și după-ce din praxă s'au convins și ei, că prin hula foilor lor, numai ura nu va intra în inima românilor, astfel deci s'au hotărât să întoarcă procedura.

Și se pun acești oameni fără suflet la lucru ticălos și infam, și fițițele lor de noi ca niște pilărite de oraș, cari strâng tot gunoiul puturos de pe ulițe, stând la dispoziția plăcută a clevetitorilor mei mizerabili și răutăcioși primind toate minciunile lor, cu un cinism și fariseism ticălos se împustesc asupra mea încercându-mă cu laude „hazafias“ unghurești, că 'mi-am maghiarizat numele, că am fost la banchet cu ei, că am cuvântat de dragoste unghurească etc.

Totul e neadevăr, totul e minciună tendențioasă și răutăcioasă, totul e o ticăloșie, e infamie, e un adevărat atentat la onoarea și caracterul meu, cu gândul ascuns și infam de a mă face urgisit înaintea scumpii mele națiuni românești. Laudele lor deci le resping cu scârbă și indignare.

Ear' acum voi dragălașe fițițe șoviniste împreună cu inspiratorii vostri placă-vă și behetii mai departe asupra mea, ca niște gude lătrătoare pe stele, căci nu cred, că vre-un român de bine să se mai poată împedea în voi — chiar nici „Gazeta Transilvaniei“.

Rog și pe celelalte foi românești a reproduce această lămurire a mea.

Pecica-rom. 31 Martie 1898.

Dr. Demetriu Barbu,
paroch ort. rom.

Din Banat.

Afaceri bisericesti.

24 Martie 1898.

Sinodul protopresbiteral gr.-or. român ordinar al tractului Timișorii s'a ținut la 19/31 Martie a. c. în localitatea școlii de băieți din Fabricul-Timișorii, sub presiul Preaon. Domn ppresbiter Dr. Traian Putici. Sinodului a premers actul divin al chemării Duhului sfânt, oficiat în biserica S. Ilie prin părintele ppresbiter tractual, — luând parte mai mulți dintre deputații sinodali, — și după o vorbire măduvoasă și pătrunzătoare a Preaon. presidiu, ședința se declară

de deschisă. Din vastul raport presidial ce ni-s'a cetit, despre starea ppresbiteratului în anul trecut, s'a putut constata evident o activitate neobosită și vrednicia șefului nostru tractual, căruia sinodul a și exprimat protocolarminte adâncă sa recunoștință. Ca părți esențiale mai îmbucurătoare ale raportului sunt: emigrările sau sporirea numărului credincioșilor în ppresbiterat, sporirea averei și capitalelor bisericesti, întemeierea unui fond ppresbiterat prin concernintele Domn protopop; și în fine sporiul învățătorilor prin emulațiune și distingerea lor din an în an. Eară părțile mai întristătoare sunt: golul simțit la activitatea omiletică, neglijența la propunerea catichizațiunii, înmulțirea casurilor de concubinate și căsătorii nelegiuite, precum și frecuența cea slabă a școlii de adulți.

Români din Becicherecul-mic, constituindu-se în parohie de sine, au trecut sub scutul diecesei aradane și s'au adunat la ppresbiteratul Timișorii. Din comuna Becicherecul-mic a odrăslit apostolul neamului românesc, marele nostru Dimitrie Tichindeal, eară Români de acolo a zăcut de atâtea decenii umilindu-se tot sub ierarchia sârbească, până când dîșii — prin dese stăruințe ale dlui nostru protopop — abia în toamna anului trecut a u putut a se reconstitui în parohie română, cu preot, învățătorii din sângele lor. Sinodul a și mulțumit călduros bunului părinte protopresbiter tractual, pentru lucrările și ostenețele ce le-a adus cu devotament în afacerea de despărțire a Românilor din Becicherecul-mic.

Cu privire la câștigarea de averi și capitalele comunelor bisericesti, sinodul a enunțat prin conclud: ca să se conlucre și mai departe la sporirea și capitalizarea acestora. Față de învățătorii nostri cari s'au distins la examene, sinodul — la propunerea dlui Pavel Rotariu — le exprimă mulțumiri, dorind a li-se trimitte câte-un laudatoriu pe calea sa.

Imprejurarea, că preoțimea noastră în mare parte nu voește să cuvinteze credincioșilor, e foarte regretabilă și trebuie s'o inferăm de un indiferentism neexcusabil. Căci dacă nici cei mai laudați preoți ai nostri, în parochii de frunte și cu situațiuni mai favorabile, nu voesc să cuvinteze; apoi, atunci — ce am pute zice despre cealaltă preoțime din locuri mai misere și legată exclusiv numai de glie? :

Din exemple frumoase despre zelul și activitatea șefului nostru tractual ar pute și alții să se îmbărbăteze; din indemnul și sfaturile lui bune ar trebui să urmeze îmbunătățiri chiar și în cazul omiletice, căci indiferentismul nu numai că împedecă mergerea noastră înainte, ci el ne mai și duce cu pași grăbiți îndărăt — la regres și decadența neamului românesc.

Între actualele împrejurări când era păgânismului earăși vine să se apropie de sanctuarul credinței noastre, voină să ne profaneze crucea și altarele sfinte, ar trebui să ne fie devisa:

*Preoți cu crucea 'n frunte
Căci oastea e creștină — — —*

Din viața lui Isus celui de 12 ani am învățat, că să ne apropiem de preoți și să ascultăm învățăturile lor, căci preoții sunt mențiți prin darul preoției ca să se roage pentru credincioși și să-i lumineze. Dar' dacă părinții preoți (cu onoare de excepțiuni) nu voesc să cuvinteze și să lumineze pe cei credincioși, apoi cine ar putea să-i învețe și să-i lumineze? :

De ce nu catechizează o mulțime dintre dnii preoți? Pentru-că nu vroiesc; eară unii își mai și zic: acolo e dascălul, care trage plata. Dar' pe dascăl îl mai aflăm încă și la locul de strană, de unde el nici că trage vre-o plată, — ci i-am pus o sarcină peste carul și așa bine încercat. Da — ca învățătorii profesionali e foarte la loc ca să fim și cantori s. biserici, dar' atunci am putea cere imperios catichizațiunea și dela dnii preoți, cu asemenea plată ce o au și învățătorii nostri pentru cantorat.

Las să se ntrebe fiecare creștin adevărat cu mâna pusă la inimă, dacă învățătorul e remunerat barem în parte pentru serviciile ce le face el la locul de strană. Dacă nu catichizațiunea, am cere cel puțin dela dnii preoți, ca barem din când în când se ne cerceteze școalele, aflându-ne durerile și apreciând pe cei muncitori. Sunt destule casuri când fața preotului local apare pe pragul școlii numai în ziua de examen, dar' și atunci numai din datorința ce i se impune prin cerculariul protopresbiterului-inspector școlar.

Că e slab frecventată școala de adulți. Dar' dacă poporul nu se sfătuește și în deamnă, apoi cine poartă vina? :

Colea e sfatul preotului și învățătorului, eară dincolo e legea pentru constringerea și respective pedepsirea părinților neglijenți. Aș voi să mi-se spună casuri dacă acestea s'au făcut și nu cu oarecari succese.

Așa învățătorul n'ar prea voi să-și strice relațiunile cu poporul și cu părinții pruncilor, căci la din contră mai apasă și dincolo. . . De altă parte nici preotul n'ar prea vrea să se expună numai în dragul școlii și al învățătorului, de unde și urmează o frecuența slabă a școlii de adulți.

Între deputații sinodului ppresbiterat al Timișorii se află preoți, învățători, avocați, notari și plugari; ear' în fruntea acestui tract un bărbat luminat și activ. Dorim cu toții la anul viitoriu numai părțile îmbucurătoare din raportul prea onor. domn protopop

i. m.

PARTEA ECONOMICĂ.

Pentru culină.

Când vreau să scriu ceva aparținător rubricii „pentru culină“, cred firm că ori care dintre cetitoare va aștepta cu tot dreptul să încep a înșira unele mâncări nouă, compoturi, dulcetuuri etc.

Cu tot dreptul, că noi Românele nu avem o foaie ori revistă, carea să fie pentru afacerile noastre, unde cum este la națiunile mai mari, să ne putem publica experiențele și schimba vederile.

Dar' nu putem abusa nici de bunăvoința redacțiunilor acelor foi, cari sunt atât de complesante de deschid și intereselor damelor o rubrică sau două.

Nu voi începe deci — mulțumind pentru complesanța dlui redactor — această rubrică cu rețete, ci voi face atente pe damele noastre căror le zace la inimă economia de casă, la unele casuri cari în cele mai multe culine obvin des și cari în cele mai multe casuri sunt delăturate sau executate în modul cel mai rățăcit și periclitator.

Încep dar' cu lucrul de căpetenie: *curățenia în culină.*

Nu e lucru mai frumos și mai laudabil pentru ori-care damă, ca atunci când culina e arangeată cu gust și atât aceea cât și vasele sunt acățate și așezate pe părete sau stelajuri în proporțiune estetică.

Culina trebuie curățită de regulă în fiecare săptămână din fundament, ba cine e sever în obiceiurile sale o poate face aceasta de 2 ori pe săptămână. Eu o fac aceasta Mercuria și Sâmbăta.

Fac atente însă pe st. cetitoare, că a te încrede pe servitoare, este fără înțeles, deoarece ele fac numai „pe de-asupra“. Își plătesc urechia, ear' dacă miști vre-un vas dela loc, afii pulverea grămadă. Deci servitoarele în munca lor trebuie mereu controlate.

Eu urmez ordinea aceasta: mai întâiu prăvuesc păreții, apoi spal atât cele de fer cât și cele de lemn, pe urmă mesele și celelalte mobile albe, ear' dacă cu toate acestea suntem în ordine atunci urmează dușumelele.

Nu odată am văzut în destule culine, că crastoalele, plăcintărițele erau pline de „sgură“ și aceea din pura cauză că nu-

curățite din ajuns. Vasele de fer cari și-au perdut lustrul alb din lăuntru trebuiesc băgate în foc și ferte bine. Vreau să vă spun aici o experiență proprie. Voină a face odată ceva aluat care pretindea căldura incetinelă și fiind-că tava pe carea l'am fost arangiat era prea mică, am pus un crastol care își perduse în parte — fiind vechiu lustrul alb, cu gura în jos în țevă de copt (sau terminul folosit în genere: în rer) ear' pe acela așezai tava cu cu aluatul; când scosei crastolul, era alb pe dinlăuntru. Eară deci un mijloc ușor a reda lustrul avut.

În multe locuri am văzut tave de pleu alb cari erau pline de pete negre. Așa ceva în o culină, care vrea să dea testimoniu de laudă damei respective, nu este permis să ocure.

Dacă totuși e așa, atunci puneți în ea apă și adaugeți puțină sodă, apoi o puneți la foc și lăsați-o să fiarbă bine; când veți lua-o dela foc, va fi ear' albă ca și nouă.

Despre curățenia vaselor de sticlă și porțelan așa cred este de prisos a mai vorbi după-ce îndeplinirea acesteia este foarte ușoară, ear' unde păharele tănierole, etc. nu sunt curate, acolo o damă iubitoare de regulă va face lucru înțeleptesc dacă nici nu va intra în respectiva culină, căci acolo sigur va afla un cuib de murdărie.

Vasele de lemn trebuiesc frecate bine; se folosește aici cu rezultatul excelent leșia, tare făcută din apă, cenușă și puțin săpun le dă o culoare frumoasă galbuie.

Acestea ar fi pe scurt directivă pe care nici o damă română nu trebuie se o lasă dinaintea ochilor și cu ajutorul acestui sistem sigur va obține lauda tuturor acelor amice sau cunoscute, cari cercetând-o ar intra în culina ei.

Încă ceva ca încheiere.

E sigur că ținerez curat și în rînd al culinei pretinde lucru; aceea încă e sigur, că acest lucru îl isprăvește în mare parte servitoarea.

Prin urmare servitoarea trebuie să fie primo loco curată; căci e lucru foarte greșos dacă servitoarea are pe ea niște haine, cari sunt negre ca însași tina și pot zice puturoase. Unde ved așa o servitoare, trebuie să mărturisesc, mă scandalizez. Servitoarea trebuie tractată ca om, ear' nu ca vită, trebuie privită mai mult ca un membru al familiei și nu cum prea des se întâmplă, ca un bou al cărui menire e a trage jug și a mânca fân uscat.

Servitoarea trebuie silită să se îmbrace în albituri curate, aci e datoria stăpânei sale; ea trebuie ambiționată să-și isprăvească lucrurile precis. Trebuie să capete mâncare bună, ear' nu rămășițele de 4—5 zile, cari și pentru un căne sunt periculoase, ea apoi trebuie să guste și timp de recreare; căci și ea e om; apoi a lucra dela 6 ore dim. până la 8—9 ore seara, nu e lucru ușor.

Dacă vom observa acestea, atunci prea cred că atât visitatoarele vor fi mulțumite cu culina noastră cât și servitoarei — pe lângă toată ocupațiunea sa — va fi prea mulțumită cu stăpâna sa, ear' aceasta va fi satisfăcută întru toate.

Ros. N. Pop n. Murășan.

Grădina.

Schiță de: T. Daul.

Învățații de mult timp sunt în curat cu aceea, că raiul fericit de pie memorie a fost cea dintâiu grădină frumoasă, splendidă. Cine odinioară a văzut acolo grădinile lui Rothschild, „auf der hohen Warte“, acela dacă și numai într'atât va avea parte de geniul italian, că a mâncat macarone și castane fripte, de sigur astfeluși își va prezenta frumseța lor: E un pezzo del cielo, caduto in terra. (Un petec de pământ căzut din ceru.) Dar', mă rog cu plăcere, cum să judecăm acele grădini, pe cari atât de multe-ori le-am văzut pe șesurile estinse ale Crișanei, cari numai într'atât au drept

a se apropia de grădini, că vor fi ici-colo mai bine ori mai rău „Ingrădite“, acolo unde pomul fructifer e înlocuit cu acatul (bagrinul, rugul), ear' plantele de ornat prin *carla porcescă*, sub umbra căreia își întinde vrejul, loza cutărui bostan. De sigur, acela care s'a refăcut în grădini splendide, ca cele amintite, acela nici când nu va zice patriei mame, că *Asia* își ia începutul de aici, care, după cum știm, e leagănul poamelor prețioase și al plantelor folositoare.

Va trebui să ne mărginim la sferile cele mai întinse ale Africii. Cine a stat sub o impresiune atât de deprimătoare, cum sunt la noi grădinile de la sate, — măcar de multe ori — tind a spune celor cari vor fi cetit cu atenție sentința renumiților pomologiști, că „In patria noastră industria pomăritului, asemănându-se cu a popoarelor culte, cari fac progres în acest teren, abia a ajuns în stadiul infant“, cine a experiat că la noi epoca despărțirii, ocupării de teritoriu și a combinarilor cad deodată: acela aproape va ajunge la acea judecată, că „la noi pomăritul și grădinăritul încă până în acest timp, tot nu și-a lăpădat călchiunile copilărești“. Dar' cine va scruta mai departe, acela cu surprindere va vedea, ce trecut strălucit a avut grădinăritul patriei noastre, și că deasupra erei de decadentă, din nou s'a ivit epoca înfloririi, căreia și „Grădina“ apostolicește s'a dedicat câmpiei. Românil de la multe ori a cântat acel vers trist ca „să fie așa, cum a fost de demult“.

Puțini vor avea cauză mai mare la acea ca grădinarii români, cari aducându-și aminte de bătrâni, prin focalariul fălos și strevezător al trecutului, prin conștiința puterii încordate, cu drept se pot ridica prin o nobilă virtute, „fiind mai buni ca moșii lor“. Nu voiesc să reînprospetez aici istoria legiunilor romane, cari au plântat vița de vie în *Pannonia* și *Dacia*, împatriind pomii prețioși, și cultivând flori de o frumuseță rară.

Nu voiesc să cânt imn de preamărire nici cesarului *Aurelius Probus*, care a pus fundament *meritului Sirmiumului*, nici proconsulului *Septimiu Sever*, care a fost lățătorul (întreprinzătorul) grădinăritului din *Pannonia superior*; dar' trebuie să amintesc, că numai domniei Romanilor e de a se mulțami împatrierea multor pomi folositori și plante de grădină, precum: mărul, părul, prunul, cireșul și perșecul. Pe timpul lui *Pliniu* o anumită plantă din *Pannonia*, deja într'un cerc mai larg a luat avânt de mare renume, cum era candelă sau piperul țărănesc, (*Nigella*), pe care unii grădinari o numesc „spicanard“, numindu-o și pe numele lui *Plinius Saliunca* (*Pannonia Saliunca* gignit, *Hist. nat. XXI. 7. 20.*)

Activitatea binecuvântată a proconsulilor și centurionilor romani n'a putut s'o nimicească de tot nici epoca următoare a barbarismului. Când *Traian* a început colonizarea prin provinciile *Daciei*, străbunii nostri au dat nu numai de o urmă a acestui ram a pomologiei. Un scriitor anonim zice, că în valea *Hategului* la pădurea numită *Păduroasa cu perii*, ei ar fi stat mai mult ca patruzeci de zile.

În patria din nou organizată a *Sfântului Ștefan*, cei dintâi îngrijitori și mai cu chiămare pentru lăptirea grădinăritului au fost călugării, cari dedicându-se acestei ocupațiuni nobile, încă și în secolii mai de aproape erau apostolii atât de insuflețiți, în cât plantele ce se aflau în grădina primatului *Strigonului* la anul 1662 le descrieră, devenind cu aceasta nu numai autorii, ei și îmbogățiră totodată istoria cu mai multe capitole interesante.

E știut, că ordul *Benedictin* a lăsat ca mănăstirea astfel să se zidească, ca între părțile aceleia să se planteze „*omnia necessaria*“ și într'aceste lucruri de lipsă și „*hortus*“ a avut mare rol; acestea erau îngrijite nu numai de cei din lăuntru, ci și de *cisterciții premonstratensi* și alți călugări.

Lucrul acesta e documentat și din împrejurararea, că avem mulți pomi nobili, cari își su numirea de la mănăstiri, sau de la mai

marii acelor, precum e: *Carmeliia*, *Capucinus* ș. a.

Astfeliu de grădini ale mănăstirilor cum e de exemplu: un „*hortus Pannoniensis*“, pe lângă aceea documentele din acea epocă vorbesc și despre grădini regești; că măiestrul *Rogierius* în cântecul plângerii face amintire și despre cuina grădinilor țărănești, în care se producea *ceapa mărunță*, *ceapa roșie*, și *usturoiul* (*porrum*, caepe et *allia*, que în rusticorum remanserat hortis), între cari desigur încă de pe timpul Romanilor ierburile vindecătoare și flori tot asemenea vor fi ocupat loc, precum: bucuria, menta, *levistica* ș. a.

Progagatorii grădinăritului în părțile noastre puteau să fie și unii coloniști așezați în timpul mai din urmă, prin provinciile slovace, ardelenesti, și *Sécuii*, despre cari se poate presupune că acești peregrini veniți din vechea lor patrie vor fi adus cu ei și plantele adorate ale grădinilor lor.

Podgoreni în nimbul iubirei ce au față de flori, va sta desigur în legătură cu originea lor. Pomologiști vor putea pune încă și întrebarea: „nu se poate presupune, ca ținuturile odinioară bogate și acum ear' în epoca înfloririi prin cultivarea, abundența *viței de vie* și a pomilor, cu care poate și întrec pe locuitorii altor provincie — nu din aplicarea înăscută cu acel popor își ia originea (începutul)?“ — Vom răspunde afirmativ, adăugând și aceea, că *podgoreni* nu au adus soiurile de pomi nobili și vițe din provinciile germane, — după-cum susțin unii pomologiști — ci îngrijindu-le s'au înmulțit de sine, ca soiuri originale aduse de străbunii lor.

În epoca casei domnitoare *Anjou* grădinăritul a luat un avânt atât de puternic, că „grădina femeiei regine până în zori înfloria“, ear' în grădina pompoasă regească arangeată cu lux, creșteau flori splendide din cari regina *Elisabetha* a făcut vestita „*aqua Reginae*“.

Această apă miroitoare sub numele: „*l'eau de la reine*“ până în ziua de astăzi își ținu renumele. Însă grădina regească a lui *Carol Robert*, prin vremuri de secolii întregi va povesti următorilor săi gustul nobil câștigat sub presiunea *italiana renaissance*.

Ion Dlugos istoric polon, în câtece de laudă preamări la anul 1412 pe *Jagel Ladislau*, regele polon, cu ocaziunea când acesta a fost cercetat pe *Sigismund Băthori*; ear' despre frumusețea grădinei din *Strigoniu* a lui *Mateiu*, într'adevăr se povestiau lucruri de minune, vorbind despre florile ei, vița de vie, pomii fructiferi, despre umbra teilor ramuroși și miroșul lor, despre grădinile atârinate „*Semiramis*“ și apoi despre treptele conducătoare la ea din marmoră roșie, despre „*fons Musarum*“, din care cu ocaziunea sărbătorilor mari străbătea, schimbându-se, vin alb și vin roșu; tot aici erau și renumitele case de plante și alte asemenea lucruri.

Epoca familiei domnitoare *Anjou* într'aceea nu numai că a împatriat propriamente luxul grădinilor frumoase în patrie, dar' a fost o epocă însemnată și asupra cultivei vieritului și pomăritului.

În acel timp a fost plântat ținutul *Tokay* cu prețioasa viță *Formianum* — apoi ținutul *Selagiului* și alte provincii, și după-cum acolo „*furminul*“ a pus fundament regelui vinurilor pentru vinurile regești, aici a primit indigenat *baccatorul* în neastâmpăratul pojar „*bacca d'oro*“.

Pe povârnișul acestei căi culturale, într'o epocă însemnată, multe plante prețioase, cari înainte de asta s'au cultivat numai în grădini, precum: varza, inul și cânepa, acum repășiră și pe estinșii agrii ai câmpurilor.

Comlăul însă a rămas și pentru mai departe, în cercul restrîns de a fi cultivat numai în grădini, — plantă, care deja în multe părți era lăptă sub numirea de „*legumă*“; aici însă nu se înțeleg plante cu vrese nodurose, după numirea mai restrînsă de azi a cuvântului, ci și astfelu de fructe ale grădinei precum sunt: lubenițele, bostanii (*ludaile*) cartofii și ridichile.

S'a cultivat mai departe șafraanul și alte ierburi sau plante vindecătoare, ba chiar se aminteste și despre o plantă ca: ceapă ca alună (*cepașoare*) și *ceapa cicoarei*; afirmarea ultimă însă poate fi trasă la *Indo-ială*, deoarece *ceapa cicoarei* poporul n'a crutat o și a stîrpit-o totdeauna din ogoarele sale.

1898, Martie 25.

Dela Sate.

O Comună norocoasă dar nefericită.

Stimate domnule Redactor!

În anul trecut, prin stăruința dlui D. R. Cordescu din Fofeldea sau Foventea, am făcut o prea frumoasă cruce mare pentru altarul bisericii din acea comună și tot atuncea am tocmii cu dl Cordescu, ca să fac pentru tinerimea de acolo o frumoasă galerie în acea biserică, care este foarte spațioasă, și minunat clădită și zugrăvită de sunt acuma o sută de ani, cum rari biserici să vadă pe noi. Această galerie, sau Podișor, s'a făcut cu toată cheltuiala de peste 200 fl. d. a. a dlui Cordescu, care în iubirea sa cea mare pentru comuna s'ana-tală, a făcut multe lucruri bune și frumoase aci. Cheltuind sume însemnate, cum rari bărbați se găsesc la noi cu averi mai mari, cari să facă astfelu de lucruri, dintre cari chiar, și fără voia dlui Cordescu, voi cita aici următoarele pe cât am putut afla, pentru ca să vază lumea câtă norocire a avut comuna Foventea și cât e de nefericită, a avea un notar rău, pe *Toma Ieney*, asociat cu câți va rătăciți de oameni, cari împiedică progresul și binele, ce s'ar putea face pentru locuitorii de aci, și chiar și pentru cei de prin prejur.

Am aflat, că dl Cordescu a făcut o frumoasă fundațiune Bisericii orientale din Foventea, bisericii din Ilimbad, din Săsăuș, și din Sighișoara, dând acții la fie-care biserică din aceste locuri de ale băncei „*Cordiana*“ înființată de d-sa în Foventea, care bancă, după cât am constatat eu în persoană cât am lucrat aci în anul acesta la galerie, pot spune, că merge de minune și promite un frumos viitor. În fie-care zi vedeai mulțime de oameni plugari venind aci la bancă de prin toate comunele în vecinate, mulțumind dlui Cordescu că i-a scăpat de cămătarii fără inimă, cari luau dela bieți oameni săraci câte 3—5 cr. la florin plus la 10—15 fl. o zi de locuri. Apoi 'mi-s'a spus că a donat cărți pe la biserici, și școale, și pe la școlari vesminte foarte frumoase și scumpe pentru preotul de aci, un sicriu mare în Altar pentru păstrarea vesmintelor bisericesti cumpărate de d-nia sa cu bani scumpi. Pe lângă acestea a provăzut stradele satului cu felinare cumpărate de d-sa și cinșite comunei. Toate acestea fapte frumoase, făcute de dl Cordescu pentru satul d-niei sale ar trebui să facă și pe notarul acelei comune și pe acei câți va rătăcioși, pismăreți uniți, să fie mai cu recunoștință față de dl Cordescu.

Când am văzut, că erau câți va dintre locuitorii, cari nu se rușinează a cărti contra dlui Cordescu, îndemnați de notari strigând că nu le trebuie galerie în biserică, de oare-ce și fără aceasta au trăit ei până cumă, m'am mirat grozav la câtă răutate ură, invidie și dușmănie pot cădea unii oameni din neamul nostru, contra celor mai mari-nimoși bărbați.

Întru adevăr aici să potrivește zisa dlui Hristos: că nici un proroc nu e prețuit în patria sa.

Eu mă minunez cum mai poate trăi dl Cordescu în acel sat bătut de D-zeu cu un notar rău, ca și comuna noastră Saschizul pedepsită de Dzeu cu preot asemenea rău, care ne silește a fi pururea în învrăjpire pentru defraudările și alte fapte rușinoase făcute de densusul, și constatat de diferite comisiuni, cari au venit spre cercetare.

Atât la noi aici în Saschiz cât și acolo în Foventea am constatat, că din cauza cătorva oameni netrebniți nu se poate face nimica bun, frumos, și folositor. Acolo notarul, aici la noi preotul împiedică progresul tinerimei și al poporului. Mi'sa mai spus încă, că dl Cordescu a fost oprit de notar, ca să învețe pe școlarii cântările în mormântării dlui, cari sunt foarte frumoase după cum le-am auzit cântându-se. Și a mai fost oprit încă și de a învâța pe locuitorii de acolo regulile igienice, cari sunt foarte de mare lipsă și folos la poporul nostru.

Dl Cordescu deși născut în această comună fiind cetățean al regatului Român și proprie

tar mare în București, se înțelege, că n'a drepturi civile în statul ungar, dar' aceasta îl poate nedreptăți de a nu fi separat de posta comunală, ci silit a-și plăti separat pe poștașul său, ca să-i ducă aducă dela *Nocrich* corespondențele sale pentru cari plătește pe an Statul ungar aproape 200 fl. v. a. ?..

Apoi am văzut cum notarul locuiește și se refăță sus în încăperile cele mai igienice și mai spațioase din școală, ear' acolă floarea tinerimii se vestejește cu învrăjbit și înefecte de-ți vine să le plângi de mârș.

Rușine să-i fie notarului din Foventea, să se pune luntre și punte și se face unele streinilor, pentru ca să împiedice ce-i bun folositor pentru omenire. Rușine să-i fie școlarului Toma Popa și tuturor membrilor din comitetul parochial din Foventea.

Mulțumim dlui Cordescu de buna primire și subținerire atât pe mine cât și pe toți lucrători ai mei în intervalul de sus zis ca am lucrat acolo. D-zeu să-i răsplătească toate binefacerile făcute cu noi, și poporul din Foventea, care fie sigur că mai târziu îl va binecuvânta.

Saschiz, 23 Martie s. v. 1898.

Niculaș Fleșer,
măestru tâmplar.

Un învățător harnic grădinar.

Într'o zi înainte de aceasta cu v'ro luna pe timpul când es pruncia dela școală, înainte de amezai, mă aflam pe stradă, mergând în unele afaceri la primărie. Din părtare văd o ceată de școlari și școlarițes cari veneau dela școala dlui învățător *Pa-vel Stana*. Cu încetul ne-apropiem. Mi am eu ciudat de vorbirea dintre ei, căci nu vorbeau cu altă dată despre treburi școlare, ci erau cu toții adânciți într'un discurs economic, de grădinărit.

Când sosese lângă ei chiar — auzindu-mă cuvântos — i vâd pe toți purtând în mâni câte 8—10 pomiori, și ei, într'atâta erau de fericiți de cinștea primită dela învățătorul lor, cât nu mai știau pe ce cuvinte să-mi atragă luarea aminte despre pomii lor. Unul mai băiețându-mă între ei, zice fetiței mele. Saveta: spune b-tăluți teu, ce am căpătat noi dela dl învățător! Fetița mea deloc fu gata.

„Uită taică, ce am căpătat noi dela dl învățător!“

„Ce?“ — „Pomi oltuți!“ — fu răspunsul. „Bine, foarte bine le zisei, dar' cum va sosi acasă, deloc să-i puneți în pământ, apoi de se vor prinde, veți mânca din ele poame gustoase când veți fi și voi mari.“

Nouă cugetam, desigur învățătorul a făcut cu diaconași aceștia ceva glumă, căuștindu și grădina și arangiându-o, va fi gata pe acolo ceva rămășițe de pomi oltuți de d-sa, și apoi cu aceștia a împodobit pe școlari. Firește, după-ce am mers acasă, m'am pus și eu și am pus pomii ce mi-au adus fetița în pământ, cugetând: „voia dlui la casa omului!“

Nu le trăgeam nădejdea, pentru-că erau prea tineri. Oltoi de un an, doi.

Dar' se zice: din mic se face mare și din slab se face tare“. Fetița mea, nu este zi, să nu-i caute și să nu-i grigiască.

Acum încep cu toții a da frunză. Dl Inv. a dat fiecăruia elev câte 80—100 pomi, oltuți cu soiul nobil, câștigat de prin grădinile domnești. A făcut-o aceasta din dragostea ce o are față de noi, văzându-ne grădinile cam goale de pomi nobili.

Mai vara trecută, umblând în unele afaceri economice prin comună, flindu-mi calea pe lângă școală, vâd pe dl învățător oltuind.

Îl întreb: „cu ce te ocupi d-le învățător?“

„Oltuesc, Todorășul meu!“

Da ce o să faci cu atâția oltoi?“ — Vreau, fiule, se umplu toate grădinile Romanilor noștri din Șimand cu pomi nobili.“

Dapoi, noi cu ce să-ți răsplătim D-tale această mare binefacere?“ — Cu vorba bună Todore!“ — fu răspunsul. Deci pentru această faptă și pentru dragostea arătată față de noi prin distribuirea alor aproape 1000 de pomi nobili: meri, peri, cireși, vișini, perșeci, nucii, și frăgari, primească și pe această cale sus numitul dl inv. mulțumita noastră pe care totdeauna a meritat-o de când îl avem între noi.

D-zeu să-l trăiască!

Aduc această mulțumită atât în numele meu, cât și în numele tuturor părinților cari au prunci de școală la dl învățător *Pa-vel Stana*.

Șimand, 10 Aprilie 1898.

Teodor Mornăilă, econom.

NOUȚĂȚI

Arad, 22 Aprilie a. 1898

Concert în Caransebeș. Societatea română de cântări și muzică din Caransebeș invită la „Concertul împreună cu joc”, care-l aranjează sub conducerea dlui A. Hüttner, la Dumineca Tomii, în 24 Aprilie în sala otelului „la pomul verde”. Prețul de intrare de persoană 50 cr., de familie 1 fl. 20 cr. Inceputul la 8 ore seara.

Distincțiune unui ardelean. Afăm, că dl Victor Roman, actual profesor la școala centrală de agricultură dela Herăstrău, a fost numit director la școala practică de agricultură din Roman și la spitalul de pedagogi atașat pe lângă această școală, cum și suplinitor-șef de exploatare, conferențiar de aritmetică cu noțiuni de agrimensură și contabilitate.

Dl Victor Roman este ardelean, fiul întemeietorului institutului „Albina” și fost prim director executiv al ei, Visarion Roman.

Succesele unui artist român în Rusia. Dl Dumitru Popovici, distinsul baritonist român se află actualmente în Petersburg, unde cucerește admirațiunea capitalei Rusiei pe scena operei imperiale.

Dăruiți. Bun credinciosul Petru Popa din Govoșdia (tractul Radnei), spre înfrumusețarea bisericii nu de mult zidită a dăruit un frumos poliandru în preț de 70 fl., — tot asemenea pentru provederea bisericii cu cele de lipsă dl Sannul Fridman a dăruit un potir de argint, aurit, în preț de 50 fl., — ear' d-na Sidonia Vajian un ornat preotesc în valoare de 50 fl. Asemenea fapte se laudă de sine. Dumnezeu să le primească și să răsplătească dăruitorilor.

† Ioan Tarcea. Un tiner harnic, lucrător bun și cântăreț în strană, a răposat Joi în săptămâna Patimilor. Jalnicul său tată Moise Tarcea din Sîad, un bătrân trecut de 60 de ani, ne scrie aceasta tristă veste rugându-ne să luăm notiță în foaie. O facem bucuos, rugând pe Atotputernicul Dumnezeu să trimită intristatului bătrân mângâiere pentru pierderea bunului său fiu, care era spriginitorul dînsului și al duor suror mititele, și care „cu drag cetia” bătrânului foile dela noi. Poftim și din a noastră parte tărie și putere intristatului părinte, ca să poată îngriji de creșterea fetițelor sale. Pe bunul fiu al său Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Afacerea inv. din Macea. Din Macea ni-s'a trimis o lungă corespondență, din care estraagem următoarele:

Pe 22 Martie st. v. a fost ordinată o cercetare în contra invetătorului Ioan Oprea, fiind esmis ca comisarior consistorial advocatul Petru Truța. Invetătorul Oprea însă a fugit din fața cercetării. S'a designat alt termen de investigație pe ziua de 31 Martie, de astădată fiind esmis ca comisarior părintele protopresbiter Dr. Trailescu, dar' și din fața acestei cercetări a fugit invetătorul Oprea. Astfelu după cum ni-se scrie, se vor lua măsuri pentru-ca la noul termen de investigare invetătorul Oprea să fie adus cu forța. Corespondentul își exprimă indignarea, că după-ee atâta timp invetătorul Oprea cu elica dsale a fost tot ateaor și acusatior față de comuna bisericească, făcând multe neplăceri și necazuri și comunei și multor oameni singuratiei, și ventilând prin foile ungurești miseriile afacerii, acum când e, ca lumină să se facă asupra cauzei, dsa dosește dinaintea investigațiunei.

Ni-se scrie și aceea, că în 31 Martie comitătul parochial a trimis la Sibiu o deputațiune, care să ducă consistoriului metropolitan un memorandum și să informeze

pe Esc. Sa Metropolitan asupra stărei lucrurilor din Macea.

De alteam invetătorul I. Oprea, — scrie corespondentul — este un moșneag de 80 ani, incapabili de a mai funcționa ca invetătorul, care pe lângă bătrânețele sale mai are și nefericirea, că de trei ani de zile e atacat de apoplexie în organul vorbirei și într'un picior, și de atunci nici nu mai prelege. Cu toate acestea trage salariul invetătoreș de 800 fl., și nu voeste să primească pensia oferită de comuna bisericească. I-s'a oferit pensie de 300 fl. ca astfelu să lase liber postul invetătoreș pe seama unui alt invetătoriu tiner și în stare a-și împlini chemarea, dar' bătrânul nu voeste, ci prin acuse și păci pe la inspectorul de școale și pe la vicecomite, periclitează însăși existența școalei ca școală confesională.

Intâmplări din Pănușeni. Un abonent la numerii de Duminecă ai „Trib. Pop”, ne scrie următoarele: „Înainte cu câțiva ani jumătate din comună a trecut la unăție ear' acum căpătând noi preot, uniții și-au luat toate speranțele din comuna noastră: și așa au venit în ajutorul învierii Diui și și-au luat toate țambulele din biserică precum și clopotul, dar' au avut foarte mare scâzământ, pentru-că biserica lor fiind acoperită cu paie afumate, s'a stecurat ploaia înăuntru și a stricat toate vestimintele.

În ziua învierii a ars o casă în comuna noastră, fiind încă familia întreagă la prânz; a ars tot: n'a rămas nimic.

Incoronarea reginei Vilma. Tinera regină a Holandei, coconița Vilma, care acum petrece în Paris cu mamăsa, regina-regentă Emma, în 31 Aug. împlinește al 18-lea an de etate, și din această zi i-se va începe domnirea faptică. În 31 August va depune jurământul constituțional în fața ambelor camere, ear' în 10 Septembrie îi va fi încoronarea.

Un preot nevrednic. Din T. Slatina ni-se scrie din partea unui om demn de încredere, că preotul George Ivanici se poartă astfel, în cât numai rușine face tagmei preotești. Într' alte lucruri condamnabile comise de preotul Ivanici, corespondentul scrie, că în 16 Martie primind preotul 200 fl. ajutoriu de stat, „a cutrierat cele patru birturi din loc”, unde amestindu-se de berea cea multă s'a dat la glume necuviincioase cu birtășița, așa că însăși birtășița jidancă i-ar fi reflectat: „Ce mai popă românesc, cui se dau banii țerii!” ear' preotul voind să se arete tot mai sus, a început a striga: Popă ca mine nu-i altu — uită, cine capetă de la împăratu 200 fl.? Popa Ivanici! Cine ara bani ca mine?... Nime! și pocnia cu banii de masă” scrie corespondentul.

Este în adevăr rușinos lucru pentru un preot a-și uita de sine atâta, în cât să se dimită a juca în birturi, a face nebunii și lucruri necuviincioase, și cu drept cuvânt este indignat corespondentul, un fruntaș poporean al preotului, că consistoriul din Caransebeș, în loc să-l pună la canon, îl mai recomandă încă și spre a fi remunerat cu ajutoriu de stat.

Înregistrăm aci purtarea păcătoasă a preotului Ivanici, ca să se îndrepte.

Sentița definitivă în procesul otrăvitoarelor de la Hódmező-Vásárhely. Sâmbătă s'a pertractat la Curie apelațiunea otrăvitoarelor de la Hódmező-Vásárhely. Pre cât de senzational a fost la timpul său procesul și sentița forurilor inferioare, tot-atât de senzatională e și sentița Curiei, întru cât pentru 4 dintr' otrăvitoare Curia a dictat închisoare pe viață. De mirat e, că îndrăcita Jager Mari, cauza tuturor crimelor din acest proces, nu ocură într' osândiții pe viață.

Sentița Curiei dictează pentru Jager Mari ca complice la comiterea otrăvirilor, 15 ani închisoare, tot cu 15 ani închisoare este osândită Tóth Lidia, pre când Csordás Nagy Lidia, Varga Lidia, Szappanos Judita și

Horváth János au să fie închisi pe viață. Cea mai blândă pedeapsă a căpăt'o Gulyás Kiss Sámuel, care are să steie închis numai 6 ani.

O crimă oribilă. Într'un suburbiu din Berlin s'a întemplat în noaptea spre 15 Aprilie o înfrâtoare crimă de omor, care în toate privințele seamănă cu crimele comise mai în anii trecuți în Londra de așa-numitul Jack spintecătoriu. În zori de zi lucrătorii au aflat într'o stradă cadavrul unei fete frumoase, care de tot gol și grozav mutilat zăcea în o baltă de sânge. Trupul nenorocitei era despiciat în două dela pept până jos, ear' intestinele lipsiau; le a dus ca sine ucigașul. Din ranele fetei și din împrejurarea, că pământul din jurul cadavrului era de tot acormonit, se deduce că fata s'a luptat foarte mult, ca să scape din mâinile ucigașului, pe al căru cap poliția din Berlin a pus premiu de 1000 de marce. Vestea despre grozava crimă a pătruns ca fulgerul prin toate părțile orașului și astfel nu preste mult s'a aflat numele victimei. O biată de femeie văduvă, cu numele Günter, a recunoscut în victimă pe fiică sa Luiza, de 20 de ani, care în seara promergătoare plecase de acasă cu un student universitar.

Ueltiri condannabile. Din Pâncota ni-se scrie, că prin silințele invetătorului Ioan Halmágian, ales nu de mult de invetătoriu în Pâncota, s'a înființat un cor compus din 74 de membri, care în ziua învierii și a doua-zi a cântat în biserică, făcând mare bucurie credincioșilor, că li-sa dat să aibă și dntși cor, și stîrnind și admirarea publicului străin, care anume a venit la înviere ca să audă cântările corului. Cu toate acestea s'a aflat un om în Pâncota, care nu se sfiește a unelti în contra corului și a bării, voind să strice lucrul bun și laudabil, pe care invetătoriu Halmágian l'a făcut în intelegere cu poporul. Acest om uneltitoriu este George Oșca, al doilea invetătoriu. Îi însemnăm aci numele și reprobăm uneltirile lui.

Un erou al englezilor. Într'un număr mai recent revista Graphic aduce un tablou foarte interesant. Pe podeurile de la Darga soldați englezi (Gordon highlander) atacă cu asalt pe afrizi. Lupta e crâncenă, gloanțele șueră asurzitoriu, ear în mijlocul acestei lupte un highlander musicant zace cu picioarele trunchiate, dar nici pe un moment nu-și ia de la gură cimpoiul, ei cu melodii înfocate îndeamnă pe soții săi la luptă. Curajosul soldat se cheamă Iohn Findlater, care acum e sub îngrijire medicală în spitalul Netley. Despre Iohn Findlater vorbește acum întreagă Anglia, și ce e mai de mirat, i-s'a făcut deja până acum o mulțime de oferte de căsătorie. Între altele o damă foarte bogată din societatea de elită din India i-s'a oferit de nevastă. De alt um viteazul soldat se simte bine în spital și cu cimpoiul său cântă meru cantece vesele soților săi.

Cât costă un războiu. — În zilele noastre se vorbește mult despre războiu. Ba că marile Puteri se vor ciocni în Extremul Orient, ba că războiul e „inevitabil” între Spania și Statele-Unite. Războaiele costă însă foarte mult. Războiul civil din America, care a ținut șturu ani, a costat 50 de miliarde. Statele nordice au pierdut 300.000 oameni, cele din Sud 500.000. Războiul Franco-German din 1870—71 a costat pe Franța 7.900.000.000 franci, apoi cinci milioane și 250.000 oameni.

600 de oameni înecați. Știri sosite din Caucazia și Polonia rusească spun că victimele inundațiunilor se calculează, până acum, la peste 600. Casele locuitorilor din Kuschevka s'au dărmat îngropând în ruine 200 de persoane. Mizeria e spăimântătoare. S'au trimis la fața locului ajutoare și trupe.

Multe sate sunt izolate în mijlocul apelor, părând niște insule.

Catastrofa ia din ce în ce proporții mai mari.

Un îngropat de viu. În Paris s'a întemplat în zilele trecute un interesant cas de înmormântare. Un anumit Poinsignon, om de 36 de ani, a murit subit în odăița lui. Neavând pe nimenea, i-s'a făcut înmormântarea fără nici o ceremonie, după ce visitatorul de morți li constatase moartea. După înmormântare însă au început șoapte printre vecini și nu preste mult s'a lăpăit fama, că Poinsignon ar fi fost înmormântat de viu, constatându-se în urmă și aceea, că în anul trecut Poinsignon a zăcut în letargie o întreagă lună. Poliția a dispus eșumarea, a dus apoi sicriul în casa mortuară și l'au deschis. Cadavrul nu era teapăn și nici semne de putregiune nu arăta. Medicii nu au fost în stare să constate, ori de e mort mortul în adevăr, sau nu. De atunci Poinsignon zace în casa mortuară păzit de vigiul Constant, un moșneag de 72 de ani, care joară pe toți sfinții, că mortul acuzi va învia.

Doritorii ce vor a-și procura porumb (cucuruz) românesc, calitate bună, sănătoasă, cu preț moderat, se se adreseze la dl C. M. Zănescu, afacere de comisiune în Brașov, care se ocupă de mult cu această afacere.

Posta redacției.

Dlui abonent Nr. 566. în fablanța. Cele ce vi-s'au povestit despre isvorul dela Tornea sunt numai vorbe. Dorim și noi din toată inima, ca fiica vecinului dtaie să se vindece din orbie — noi credem că e albeață pe ochii sârmanei copile, dar' cu isvorul acela nu se va folosi. Mai bine ar fi, ca vecinul dtaie să ceară sfatul oare, căru medic.

Dlul P. G. în Gioroc. Causa pentru care dvoastră vă plângeți în contra preotului dtre nu e de interes general, pentru-că s'o tractăm în foaie. De alteura preotul dtre nu a făcut nici un păcat prin aceea, că — de sigur mai mult în glumă, de cât în serios — a cerut să-i dați ou roșu în schimb pentru că vă dă sfințe Paști. Sărbătorile învierii sunt sărbători de bucurie și veselie, se cuvine deci, ca poporeni să facă și preotului lor oare-care bucurie, cinstindu-l de Paști cu câte un ou roșu. Pentru aceasta dtré nu trebuie să vă plângeți în contra preotului și să-l blăstămați chiar. Ori doară preotul nu se trudește, nu ostenește cât e anul în interesul și pentru binele poporenilor săi? Nu merită el dela poporeni săi barem atâta mângâiere și bucurie, ca de ziua sfințelor Paști să fie cinstit cu câte un ou roșu?...

Afirmațiunea, că preotul nu ar fi dat Paști acelora, care nu i-au dat ou roșu — noi, ertați dtré, dari nu putem crede. Așa ceva nici nu i-ar fi fost ertat să facă.

ULTIME ȘTIRI

Ultimatul american.

Washington, 21 Aprilie.

Presidential Mac Kinley a iscălit ieri ultimatul adresat Spaniei și imediat l'a și trimis ambasadorului spaniol de aici, Bernabe; ear' pe de altă parte a fost telegrafat ambasadorului american în Madrid, generalul Woodford. Textul ultimatului nu se va publica de cât după venirea răspunsului Spaniei. Se zice totuși, că e foarte scurt și foarte aspru. **Terminul fixat pentru răspuns este până Sâmbătă la 12 oare noaptea (după ceasul din Washington), sau 5 oare, 23 minute dim. (după ceasul din Madrid).** Ambasadorul spaniol Bernabe a plecat azi seara la ora 7^{1/2}, ducându-se deocamdată la New-York. La plecarea lui un cârd de detectivi păziau să nu i-se întemple nici o vătămăre.

Madrid, 21 Aprilie.

Ambasadorul american, gener. Woodford, a primit ieri, pe cale telegrafică, ultimatul presidentului Statelor-Unite adresat guvernului spaniol și azi l'a predat.

Ministrul-president Sagasta nu va da nici un fel de răspuns la ultimul, nici nu se va da poruncă de a începe ostilitățile Spaniolii; guvernul va lua simplu la cunoștință ultimatul și va aștepta ce vor face Statele Unite.

Insufletirea pentru războiu e în toată țara foarte mare.

Editor: Aurel Popovici-Barcănu.
Redactor responsabil: Ioan Rășcu Șirănu.

VIN DE MÄDERAT!!!

154 2-3

Doritorii de a cumpăra vin curat și bun de **Măderat**, sunt rugați a se adresa la **George Hălmăgian, negustor și proprietar de vii în Măderat p. u. Pancota**, care dispune de vinuri bune și curate și le vinde **cu 30 cr. litra**

CZIGELBRIER & BERTA

Arad, piața Andrassy Nr. 3.

Negustorie de ferării și de instrumente pentru comerț și industrie.

Isi recomandă magazinul lor bogat asortat cu tot felul de marfă de fer, cu instrumente indigene și din străinătate pentru toate soiurile de industrie, cu ferării pentru clădiri, cu cele necesare la edificări, ca traverse (bărne de fer), cuptoare (sobe) cuptoare de fier,

artici din bransa economiei, pluguri etc.

mai departe instrumente pentru vierit: stropitoare de perenospora, sistem Vermorel, de soiul cel mai nou, imbunătățit, cuțite de altoit, foarfeci pentru lucrări în viie, etc.

Mare asortiment în artici pentru arangiere de culine.

Pe lângă serviciu prompt cele mai echitabile prețuri.

La dorință, trimitem preț-curenturi francate.

Pentru binevoitorii sprijin se roagă cu toată stima

154 3-4

Czigelbrier și Berta.

In prăvălie se primește un învățacel din casă bună.

Banca generală de asigurare mutuală.

(33) 47-

„TRANSILVANIA“

IN SIBIU.

asigurează pe lângă condițiunile cele mai favorabile:

1. în contra pericolului de foc și exploziune; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile etc;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri să dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal prin

Agentura principală din Arad.

(Strada Széchenyi Nr. 1, casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan, etagiul al II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Cel mai sensationnal roman al literaturii moderne. În limba engleză s'a vîndut în cincizeci de mii de exemplare. Succes colosal. Tradus în toate limbile europene.

In românește de Afîn dela Tuscia a apărut acum.

TRILBY

Prețul unui exemplar: direct fl. 1 30. În librăriile din monarhie fl. 1.60. În România și străinătate 4 lei.

133 9-10

Deposit general:

Afîn dela Tuscia, tipografia Uhrmann, Temesvár Ungaria.

Înființată la 1863.

Înființată la 1863.

EREDELE

LUI

IOSIF SOMMER

în Arad, piața Andrassy Nr. 13.

158 3-3

Cea mai vechiă și mai mare prăvălie de marfă exclusiv pentru modă de bărbați.

Mare deposit de cele mai moderne pălării pentru bărbați, copii și băieți, cum și de pălării preoțești în toate formele și de toate calitățile, de asemenea deposit de albituri de cea mai bună calitate, de cămeși albe, colorate, cu pept întărit, ori moale, imenei (ismene), cravate de rari speșalități, plas-troane (pepturi de cămașă) moderne, gulere, manșete, bretele și marama, cum și de tot soiul de mănuși, umbrele și ploiere.

Specialități în chipiuri de sport,

pe seama bicicliștilor veritabile suvetters engleze lucii și în colori moderne, diferite feluri de ciorapi scurți și lungi, de asemenea și camachmii împlețiți, ori de pele.

Hotel Palatin**hotelier SINGER ALBERT**

în ARAD, piața Andrassy Nr. 4.

Am onorul a face cunoscut onoratului public român, că țin în întreprindere și pe mai departe

HOTELUL „PALATIN“

din Arad, piața Andrassy Nr. 4.

pe care l-am străformat în hotel de primul rang, prin ce am devenit în plăcuta poziție de a pute pune la dispoziția On. public călătorii odăi arangiate excelent și ventilate bine, și anume cu prețuri dela 80 cr. în sus.

În restaurantul meu se vor servi cele mai gustuoase bucate și beuturi curate, bune, cu prețuri foarte moderate

Totodată recomand atențiunei on. public restaurantul meu arangiat separat pentru adunări publice, ori pentru conveniri sociale.

Rog deci onor. public călător să mă onoreze cu încrederea, și cu ocasiunea petrecerei în Arad să reflecteze la serviciile mele.

Cu distinsă stimă

162 2-3

SINGER ALBERT

hotelier